

Odpovědi Agentury Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) na zvláštní zprávu Evropského účetního dvora (EÚD): Integrace vnitřního trhu s elektřinou

1. *Stručné vyjádření agentury ACER*

Agentura ACER souhlasí s obecnou připomínkou EÚD, že vytvoření plně integrovaného vnitřního trhu s energií je vzhledem ke krizi v oblasti energetiky a životních nákladů, se kterou se občané EU v současné době potýkají, ještě naléhavější.

Zpráva EÚD o auditu vychází v době, kdy jsou otázky přínosů a důsledků integrace trhu s elektřinou v EU velmi citlivými tématy. Jedná se o závažnou diskusi, se kterou se pojí riziko možného budoucího roztříštění trhu s elektřinou. Je tedy ještě důležitější než obvykle postupovat přesně a rozvážně.

Stanovisko agentury ACER k hlavním připomínkám EÚD k integraci trhu s elektřinou.

- Agentura ACER by uvítala vyváženější přehled o značném úsilí vyvinutém při integraci vnitrostátních trhů s elektřinou a dosažených úspěších.
- Evropský energetický systém je nejvíce integrovaný na světě. Evropským občanům a podnikům přináší značné výhody. Na základě scénáře bez přeshraničního obchodu v roce 2021 agentura ACER odhaduje, že tyto přínosy představují přibližně 34 miliard EUR ročně¹, neboť umožňují přeshraniční obchod mezi členskými státy a zlepšují odolnost a bezpečnost dodávek energie v členských státech².
- Úspěch Evropy při integraci elektrizační soustavy je výsledkem úsilí mnoha subjektů³ a agentura ACER by uvítala uznání této složitosti a úsilí.
- Agentura ACER by uvítala uznání řady klíčových úspěchů dosažených v období 2015–2021, neboť to jsou úspěchy, díky nimž je přínos projektu integrace evropského trhu s elektřinou hmatatelný. Patří mezi ně vytvoření jednotné platformy pro přidělování, která přiděluje dostupná dlouhodobá a krátkodobá práva na přenosovou kapacitu na všech vnitřních hranicích EU, (k němuž došlo v roce 2018,) dále jednotné evropské propojení vnitrodenních trhů v 15 zemích (také v roce 2018) a spuštění evropských platform pro zajišťování výkonové rovnováhy v posledních dvou letech, jejichž rozvoj přispěje ke zvýšení bezpečnosti dodávek a umožní novým aktérům, aby se na tomto trhu podílely (například odezva na straně poptávky a obnovitelné zdroje energie).

¹ Viz shrnutí a bod 38 připomínek zprávy EÚD.

² Více podrobností viz [Závěrečné posouzení agentury ACER týkající se uspořádání velkoobchodního trhu s elektřinou v EU](#), duben 2022.

³ Patří mezi ně mimo jiné Evropská komise, členské státy, Evropský parlament, organizátoři sítí a trhu, obchodníci, agentura ACER a národní regulační orgány.

Agentura ACER tato doporučení přijímá, s výjimkou cílového termínu uvedeného v doporučení 3. Agentura považuje za obtížné plně provést doporučení v oblasti dohledu nad trhem ve stanoveném termínu do roku 2025.

2. Obecné připomínky agentury ACER k integraci trhů s elektřinou v EU

Agentura ACER by uvítala uznání značného úsilí vyvinutého při integraci vnitrostátních trhů s elektřinou a dosažených úspěchů, které v posledním desetiletí podpořily přeshraniční obchod a přinesly občanům a podnikům EU značné výhody. Reálným výsledkem tohoto obrovského úsilí je to, že evropský energetický systém je nejvíce integrovaný na světě. Na základě scénáře bez přeshraničního obchodu v roce 2021 agentura ACER odhaduje, že tyto přínosy představují přibližně 34 miliard EUR ročně⁴, neboť umožňují přeshraniční obchod mezi členskými státy a zlepšují odolnost a bezpečnost dodávek energie v členských státech⁵.

Integrace evropských trhů s elektřinou je proces, který stále probíhá. Agentura ACER by uvítala uznání řady klíčových úspěchů dosažených v letech 2015–2021. Mezi úspěchy, které představují rozhodující milníky na cestě k dokončení vnitřního trhu s elektřinou, díky nimž je přínos projektu integrace evropského trhu s elektřinou hmatatelný, patří:

- postupná harmonizace pravidel pro dlouhodobá přenosová práva a vytvoření jednotné platformy pro přidělování v říjnu 2018, která přiděluje dostupná dlouhodobá a krátkodobá práva na přenosovou kapacitu na všech vnitřních hranicích EU a slouží jako záloha pro projekt jednotného propojení denních trhů,
- spuštění jednotného evropského propojení vnitrodenních trhů v 15 zemích v červnu 2018, které by po dvou vlnách rozšíření mělo být brzy zcela dokončeno poslední čtvrtou vlnou (tj. integrací Řecka a Slovenska),
- spuštění evropských platform pro zajišťování výkonové rovnováhy v posledních dvou letech, jejichž rozvoj pomůže zvýšit bezpečnost dodávek a usnadní účast nových aktérů na tomto trhu (například odezva na straně poptávky a obnovitelné zdroje energie),
- nedávné spuštění projektu založeného na denních tocích v centrální Evropě (8. června 2022), který optimalizuje využívání stávajících kapacit mezi zónami přibližně v polovině Evropy (ve 13 zemích).

Agentura ACER dále poukazuje na to, že evropský vnitřní trh s elektřinou:

- je vzhledem ke svým vysokým ambicím a situaci zahrnující více aktérů nejnáročnějším projektem integrace v oblasti elektrické energie ve více zemích na světě,
- umožní díky svému úspěchu členským státům lépe překonat současnou krizi na trhu s energií (snížená volatilita cen a lepší zabezpečení dodávek) a budoucí výzvy,
- usnadnil zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v Evropě, a to jak rychleji, tak bezpečnějším a nákladově efektivnějším způsobem, než se původně očekávalo,
- bude mít zásadní význam pro bezpečnost dodávek v několika členských státech, které jsou silně závislé na dostupnosti přeshraničních kapacit pro obchod.

⁴ Viz shrnutí a bod 38 připomínek zprávy EÚD.

⁵ Více podrobností viz [Závěrečné posouzení agentury ACER týkající se uspořádání velkoobchodního trhu s elektřinou v EU](#), duben 2022.

V tomto složitém procesu integrace trhu spočívá hodnota agentury ACER nejen ve sdružování národních regulačních orgánů, ale také v zapojení všech zúčastněných stran a v poskytování názorů na krátkodobé a dlouhodobé výzvy. Kromě přijímání závazných rozhodnutí a vydávání doporučení s cílem dále zlepšovat fungování vnitřního trhu s elektřinou toto úsilí zahrnuje také úspěšnou iniciativu agentury ACER, jejímž cílem je zavést inkluzivní a účinnou strategii monitorování zřízením čtyř evropských výborů zúčastněných stran s cílem přispět k monitorování pokroku v procesu provádění kodexů sítě, jakož i provozu a fungování procesů a ujednání stanovených podle kodexů sítě na místní, regionální a celoevropské úrovni, a to v souladu s [mandátem](#) těchto výborů zúčastněných stran.

3. Konkrétní připomínky

Připomínka VIII (shrnutí)

Agentura ACER oceňuje veškeré návrhy na další zlepšování jejího přístupu k monitorování v budoucnu, je však přesvědčena, že její přístup k monitorování při zvyšování povědomí o klíčových otázkách, které jsou projednávány v souvislosti s prováděním kodexů sítě a rámcových pokynů, nebo pokud tyto kodexy či rámcové pokyny nejsou k dispozici, byl účinný.

Dále

- 1) V posledních sedmi letech (tj. od přijetí kodexů sítě a pokynů) byly všechny interní struktury (pracovní skupiny, rada regulačních orgánů) a externí struktury agentury ACER (evropské výbory zúčastněných stran, tripartitní koordinační skupiny (EK–ACER–sítě ENTSO pro elektřinu), monitorovací skupina na vysoké úrovni (EK–ACER–sítě ENTSO pro elektřinu) a florentské fórum (fórum evropského regulačního orgánu pro elektřinu)) věnovány monitorování pokroku a výzev při provádění kodexů sítě a pokynů EU. Agentura ACER zejména zdůrazňuje úlohu a příspěvek evropských výborů zúčastněných stran při udržování trvalého tlaku na tyto zúčastněné strany, které jsou odpovědné za provádění kodexů sítě a pokynů, ať už se jedná o provozovatele přenosových soustav, nominované organizátory trhu s elektřinou, národní regulační orgány a někdy agenturu ACER a Evropskou komisi.
- 2) Agentura ACER rozlišuje mezi monitorováním závazných celounijních kodexů sítě (kde agentura ACER vyvíjí značné úsilí, aby soustavně, systematicky a komplexně podávala zprávy o stavu jejich provádění) a monitorováním pokynů (kde se vyvíjené úsilí soustředilo především na včasné přijetí podmínek a metodik).

Díky této široké škále interních a externích struktur byly Evropská komise, národní regulační orgány, členské státy a zúčastněné strany dobře informovány o stavu provádění každého kodexu sítě a pokynu.

Připomínka 73

Zúčastněné strany se aktivně podílely na monitorování provádění kodexů sítě a pokynů, zejména prostřednictvím čtyř evropských výborů zúčastněných stran zřízených bezprostředně po přijetí pokynů (viz mandát těchto evropských výborů zúčastněných stran a pořad jednání, zápisy a materiály z těchto zasedání od jejich zřízení na oficiálních internetových stránkách evropských výborů zúčastněných stran ([na www.entsoe.eu](http://www.entsoe.eu))).

Agentura ACER navázala na doporučení uvedená v jejím prvním rámcovém pokynu pro

přidělování kapacity a řízení přetížení⁶ / rámcovém pokynu pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu⁷ a v roce 2021 vydala doporučení týkající se rámcového pokynu pro přidělování kapacity a řízení přetížení 2.0. V říjnu 2022 zahájila agentura ACER konzultační proces, který by měl vést k návrhu na změnu rámcového pokynu pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu v březnu 2023.

Agentura ACER se v první zprávě o monitorování provádění zveřejněné v roce 2019 nezabývala rámcovým pokynem pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy, protože činnosti související s prováděním rámcového pokynu pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy se zaměřovaly na včasné přijetí podmínek a metodik, které obvykle předchází realizaci projektů.

Přípomínka 84

Ačkoli agentura ACER v rámci zpráv o monitorování trhu nepředložila žádné oficiální stanovisko Evropské komisi ani Evropskému parlamentu, v různých dokumentech poskytla doporučení národním regulačním orgánům, provozovatelům přenosových soustav a dalším zúčastněným stranám. Patří mezi ně například:

- 1) doporučení týkající se metodiky pro výpočet společné kapacity a metodiky pro sdílení nákladů na redispečink a protiobchody v roce 2016;
- 2) doporučení týkající se provádění minimálního rozpětí dostupného pro obchod mezi zónami;
- 3) doporučení týkající se revize rámcového pokynu pro přidělování kapacity a řízení přetížení.

Přípomínka 130

Agentura ACER se domnívá, že výsledek její činnosti dohledu je dobře srovnatelný s dohledem osob, které v rámci své profese sjednávají transakce, i finančních regulátorů. Současný nízký počet rozhodnutí o prosazování, která vycházejí z předběžných posouzení agentury ACER, souvisí s nízkým počtem žádostí o vypracování stanoviska ze strany agentury ACER absolutně. Relativně se však počet žádostí o vypracování stanoviska ze strany agentury ACER v posledních pěti letech neustále zvyšuje z 2,4 % na 8,8 % všech případů oznámených agentuře. Je to způsobeno zejména nedostatkem pracovníků pro činnosti dohledu, neúplným pokrytím dohledu nad trhem a lhůtou pro šetření vnitrostátních regulačních orgánů.

4. Odpovědi agentury ACER na doporučení EÚD

Agentura ACER bere na vědomí, že doporučení 1, 2, 5 a 7 jsou určena Komisi.

⁶ [Nařízení Komise \(EU\) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení \(CACM\).](#)

⁷ [Nařízení Komise \(EU\) 2016/1719 ze dne 26. září 2016, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu \(FCA\).](#)

Doporučení 3 – Posílení dohledu agentury ACER nad integritou velkoobchodních trhů

Agentura ACER toto doporučení přijímá, s výjimkou cílového termínu provedení. Provedení tohoto doporučení do roku 2025 není reálně možné.

Agentura ve svých ročních programových dokumentech od roku 2016 soustavně uváděla, že s dostupnými zdroji nemůže odpovídajícím způsobem plnit své právní povinnosti podle čl. 7 odst. 1 nařízení REMIT⁸. Útvar interního auditu Komise i samotný EÚD to potvrdily.

S ohledem na stanovisko Evropské komise k programovému dokumentu agentury ACER na období 2022–2024 a k legislativnímu finančnímu výkazu byly agentuře ACER přiděleny dodatečné finanční a lidské zdroje. Noví zaměstnanci však budou postupně přijímáni do roku 2027.

Pokud jde o čl. 7 odst. 1 nařízení REMIT, agentura ACER se nyní zaměřuje na to, aby nejprve rozšířila rozsah dohledu nad trhem tím, že v příštích pěti letech vypracuje a zdokonalí upozornění. Pro tuto činnost chyběly agentuře ACER v minulosti dostatečné finanční zdroje, a proto je zapotřebí výrazného dorovnání. Zadruhé agentura ACER přijímá další odborníky na dohled nad trhem, aby se vypořádala s rostoucím počtem „zahájených upozornění“, která vyžadují manuální posouzení odborníky, a aby rozšířila rozsah dohledu. Zatřetí, činnost agentury ACER v oblasti dohledu nad trhem je ohrožena vyvíjejícími se velkoobchodními trhy EU (např. SIDC, vnitrodenní aukce a platforma EU pro vyrovnávací trh) a možným rozšířením jurisdikcí REMIT (např. region energetického společenství se připravuje na zavedení propojování trhů). Začtvrté, Evropská komise nedávno pověřila agenturu ACER vypracováním referenční hodnoty pro LNG a (v závislosti na politických diskusích) by mohla být případně pověřena zavedením „mechanismu korekce trhu s plynem“. Tyto dodatečné úkoly by potenciálně mohly zpomalit práci na plnění tohoto doporučení do roku 2025.

S ohledem na výše uvedené se agentura ACER snaží plnit své právní povinnosti podle čl. 7 odst. 1 nařízení REMIT postupným zaváděním nezbytných dodatečných zdrojů, které budou k dispozici prostřednictvím legislativního finančního výkazu do roku 2027.

Doporučení 4 – Urychlení využívání poplatků podle nařízení REMIT k řešení nedostatků v dohledu nad trhem prováděném agenturou ACER

Agentura ACER toto doporučení přijímá.

Doporučení 6 – Zlepšení transparentnosti a odpovědnosti agentury ACER

Agentura ACER toto doporučení přijímá.

⁸ [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 1227/2011](#) ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (REMIT).